به نام خدا

Blind Source Separation (BSS)

تكليف شماره

4

محمدرضا آراني

810100511

دانشگاه تهران

1402/01/24

جدول محتويات

3	بخش اول:
3	قسمت–1:
5	قسمت–2:
9	قسمت–3:
12	قسمت – 4:
13	قسمت–5:
15	قسمت–6:
17	بخش دوم:
17	قسمت–1:
22	قسمت–2:
24	قسمت–3:
25	قسمت –4:

بخش اول)

در این بخش می خواهیم جداسازی کور منابع در حالتی که منابع غیر ایستان و ناهمبسته هستند را بررسی کنیم. k سیگنال دو منبع در پنجره k زمانی k مرانی k و کانیم.

$$s_1^{(k)}(t) = c_k \sin(2\pi t)$$
  $k - 1 \le t < k$
 $s_2^{(k)}(t) = d_k \sin(4\pi t)$ $k - 1 \le t < k$

مقادیر c_k و d_k از درایه ی kم بردارهای زیر انتخاب شده است:

$$c = [0.2 0.4 0.6 -0.1 -0.3]$$

 $d = [0.1 0.3 -0.2 0.5 -0.3]$

2 imes 100 و ماتریس مخلوط کننده زیر، ماتریس مشاهدات X=A را که ابعاد آن $f_{\rm S}=20$ با فرض است تولید کنید.

$$A = \begin{bmatrix} 0.8 & -0.6 \\ 0.6 & 0.8 \end{bmatrix}$$

ماتریس X را تا انتهای بخش اول ثابت در نظر بگیرید.

پس برای این مسئله، هر دو شرط Non-Stationary بودن و Uncorrelated بودن و Uncorrelated بودن رو داریم! این یعنی مسئله جواب یکتا خواهد داشت.

قسمت-1:

الف) سیگنال منابع و سیگنال مشاهدات را رسم کنید.

برای تولید دادهها داریم:

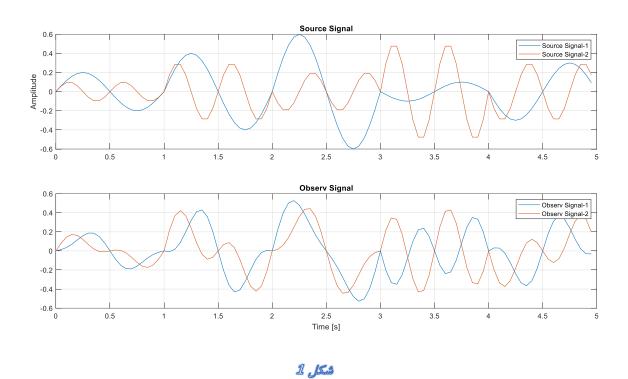
```
fs = 20; %Hz
ts = 1/fs;

T_rec = 5-ts;
t= 0:ts:T_rec;

c = [0.2,0.4, 0.6,-0.1,-0.3];
d = [0.1 0.3 -0.2 0.5 -0.3];

C = repmat(c,fs,1);
D = repmat(d,fs,1);
```

```
s1 = (C(:))'.*sin(2*pi*t);
s2 = (D(:))'.*sin(2*pi*t);
S = [s1;s2];
%% Generate X:
A = [0.8,-0.6; 0.6 , 0.8];
X = A*S;
```


در شکل بالا، سیگنال منبع به همراه سیگنال مشاهدات برای هردو کانال آورده شده است

قسمت-2:

ب) حال با دید BSS به مساله نگاه کنید. فقط با استفاده از داده های دو پنجره ی اول، سیگنال منابع را تخمین بزنید. کیفیت منابع تخمین شده را با معیار زیر گزارش کنید. قبل از استفاده از این رابطه حتماً ابهام دامنه و جایگشت را برطرف کنید.

$$E = \frac{\|\hat{S} - S\|_F^2}{\|S\|_F^2}$$

در صورت استفاده از دادههای دو پنجرهی اول، باید از روابط زیر پیروی کرد:

شکل 2

روابط بیان شده برای این مسئله در جلسه-12

برای اینکه ماتریس مقادیر ویژه ما Orthonormal باشد ابتدا دادهها را سفید می کنیم: پرای اینکه ماتریس مقادیر ویژه ما

RX = X*X';

```
W_whit = chol(inv(RX));

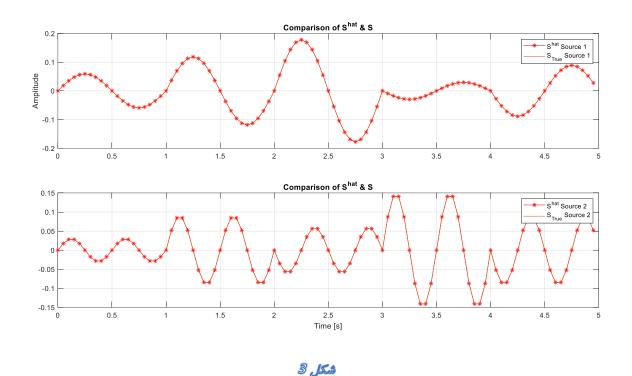
Z = W_whit'*X;
RZ = Z*Z';

[U_Z , Lambda_Z] = eig(RZ);

Lambda_Z] = eig(RZ);

cube naive of size of siz
```

در نهایت پس از تخمین زدن ماتریس منابع، در شکل زیر میتوان آنها را با مقادیر واقعی مقایسه کرد:

مشاهده می شود شکل کلی سیگنال منابع را به درستی یافته و در نقاطی با آن مماس نیز شده است. میزان خطا برای این حالت برابر:

Error = 1.8876e-31

مىباشد.

```
S_Amp = S/norm(S,"fro");
B_Hat_Chosen = Perm_AMP_Disamb(B,Z,S_Amp);
S_hat = B_Hat_Chosen*Z;

S_hat_perm = S_hat;
% permutation disambiguation:
% S_hat_perm(1,:) = S_hat(2,:);
% S_hat_perm(2,:) = S_hat(1,:);

% Amplitude disambiguation:
% S_hat_perm = [1/max(S_hat_perm(1,:)) , 0; 0 , 1/max(S_hat_perm(2,:))]*S_hat_perm;
% S_hat_perm_AMp = [max(S(1,:)) , 0; 0 , max(S(2,:))]*S_hat_perm ;
S_hat_perm_AMp = S_hat_perm/norm(S_hat_perm,'fro');
Error = (norm(S_hat_perm_AMp-S_Amp,'fro'))^2/(norm(S_Amp,'fro'))^2;

disp("Error = "+Error);
```

برای رفع ابهام دامنه، فاز و جایگشت از تابع زیر استفاده می کنیم:

شکل 4

```
%% Perm AMP Disamb
function B_Hat_Chosen = Perm_AMP_Disamb(B_Hat,Z,S_Amp)
Perm 1 = B Hat;
Perm_2 = -B_Hat;
Perm_3 = B_Hat([end, 1:end-1],:);
Perm_4 = -B_Hat([end, 1:end-1],:);
Perms = { Perm_1, Perm_2, Perm_3, Perm_4 };
% Estimate S:
S_hat_1 = Perm_1*Z;
S_hat_1_Normalised = -S_hat_1/norm(S_hat_1, 'fro');
S_{hat_2} = Perm_2*Z;
S_hat_2_Normalised = -S_hat_2/norm(S_hat_2, 'fro');
S_hat_3 = Perm_3*Z;
S_hat_3_Normalised = -S_hat_3/norm(S_hat_3, 'fro');
S_hat_4 = Perm_4*Z;
S_hat_4_Normalised = -S_hat_4/norm(S_hat_4, 'fro');
% Calc Error:
Error_1 = (norm(abs(S_hat_1_Normalised)-abs(S_Amp), 'fro'))^2;
Error_2 = (norm(abs(S_hat_2_Normalised)-abs(S_Amp),'fro'))^2;
Error_3 = (norm(abs(S_hat_3_Normalised)-abs(S_Amp),'fro'))^2;
Error_4 = (norm(abs(S_hat_4_Normalised)-abs(S_Amp),'fro'))^2;
[ ~, index] = min([Error_1,Error_2,Error_3,Error_4]);
B_Hat_Chosen = Perms{index};
end
```

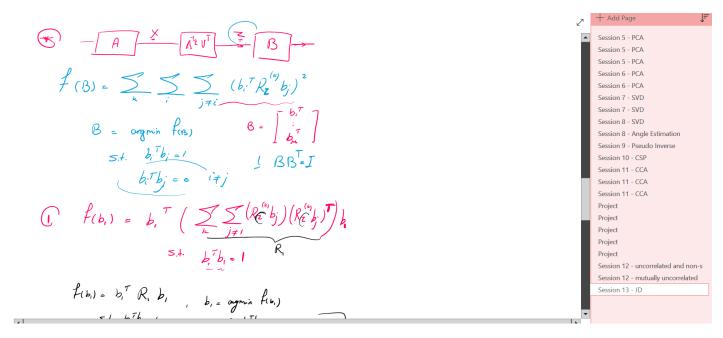
قسمت-3

در قدم بعدی، با استفاده از روش حل قطری سازی همزمان، تمامی پنجرههای زمانی را در نظر گرفته و با استفاده از روش مطرح شده در کلاس، ماتریس B جدید را به دست می آوریم:

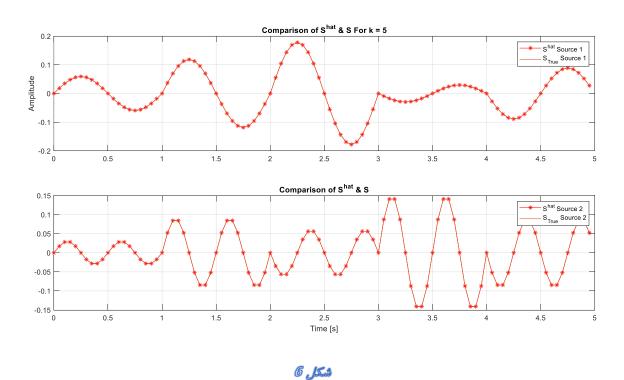
```
JOINT Diagonalization:
B_Hat = orth(rand(size(B)));
R_1 = zeros(size(RZ));
R_2 = R_1;
for iter = 1:10
     R_2 = 0;
     R_1 = 0;
    for k=1:K
        RZ_k = Z(:, (k-1)*fs+1:(k)*fs)*Z(:,(k-1)*fs+1:(k)*fs)';
        for j=1:length(B_Hat)
            if (j==1)
                b j = B Hat(j,:)';
                R_2 = R_2 + (RZ_k*b_j)*(RZ_k*b_j)';
            else
                b_j = B_Hat(j,:)' ; % Doubt Here!!!! Choose Columns or Rows of B???
                R_1 = R_1 + (RZ_k*b_j)*(RZ_k*b_j)';
            end
        end
    end
[V_R1,Lambda_R1] = eig(R_1);
[~, ind] = sort(diag(Lambda_R1), 'descend');
V_R1 = V_R1(:, ind);
b_1 = V_R1(:,end);
% For b 2:
[V_R2,Lambda_R2] = eig(R_2);
[~, ind] = sort(diag(Lambda_R2), 'descend');
V_R2 = V_R2(:, ind);
b_2 = V_R2(:,end); % According to lowest eigen Value
```

```
\% b_2 = ( eye(size(b_2)) - b_1*b_1' )*b_2 ;
b_2 = b_2 - (b_1'*b_2)*b_2;
b_2 = b_2/norm(b_2,2);
B_{Hat} = [b_1' ; b_2'];
end
S_hat_2 = B_Hat*Z;
S_hat_perm_2 = S_hat_2;
% permutation disambiguation:
% S_hat_perm_2(1,:) = S_hat_2(2,:);
% S_hat_perm_2(2,:) = -S_hat_2(1,:);
% Amplitude disambiguation:
\% S_{hat_perm_2} = [1/max(S_{hat_perm_2(1,:)}), 0; 0, 1/max(S_{hat_perm_2(2,:)})]*S_{hat_perm_2;}
% S_{\text{hat\_perm\_AMp\_2}} = [max(S(1,:)) , 0; 0 , max(S(2,:))] *S_{\text{hat\_perm\_2}};
% S_hat_perm_AMp_2(2,:) = -S_hat_perm_AMp_2(2,:);
% Error = (norm(S_hat_perm_AMp_2-S,2))^2/(norm(S,2))^2 ;
S_hat_perm_AMp_2 = -S_hat_perm_2/norm(S_hat_perm_2, 'fro');
S Amp = S/norm(S, "fro");
Error = (norm(S_hat_perm_AMp_2-S_Amp,'fro'))^2/(norm(S_Amp,'fro'))^2;
disp("Error = "+Error);
```

روش پیادهسازی شده همان روشی است که در جلسه-13 توضیح داده شده است.

شکل 5

مشاهده می شود که مقدار خطا بسیار کاهش یافته و تقریبا در هر دو کانال به همگرایی رسیده ایم!

مقدار خطای مورد نظر برابر است با:

Error = 3.9999e-12

قسمت-4

د) حال فرض كنيد نويز نيز وارد مساله مي شود:

$$Y = X + \sigma W$$

در رابطه ی بالا اسکالر σ انحراف معیار نویز و ماتریس W ماتریس نویز می باشد که هر درایه ی آن از یک متغیر گوسی با میانگین صفر و واریانس یک انتخاب شده است. ماتریس W را پس از تولید نرمالیزه کنید به گونه ای که نُرم فروْبینیوس آن یک شود. اسکالر σ را به گونه ای انتخاب کنید که قدرت سیگنال مطلوب به قدرت سیگنال مطلوب به قدرت سیگنال مطلوب برابر $SNR = \frac{\|X\|_F^2}{\sigma^2} = 100$ یا SNR = 100 یا نامطلوب برابر که ابعاد آن SNR = 100 باشد. با استفاده از ماتریس SNR = 100 یا شده را با معیار SNR = 100 گزارش کنید.

با اعمال شرایط جدید، سیگنال منابع تخمین زده شده در شکل زیر نمایش داده شده اند. همچنین خطای حاصل برابر:

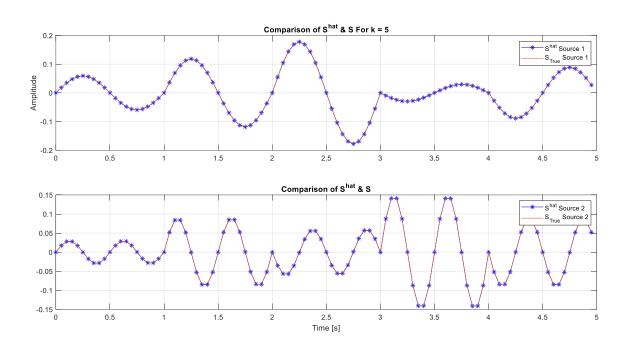
Error = 1.9735e-05

می باشد. ضرایب تقریب زده شده برابراند با:

B_Hat_K_Y=

0.5975- 0.8018-

0.7969- 0.6042

شکل 7

قسمت-5:

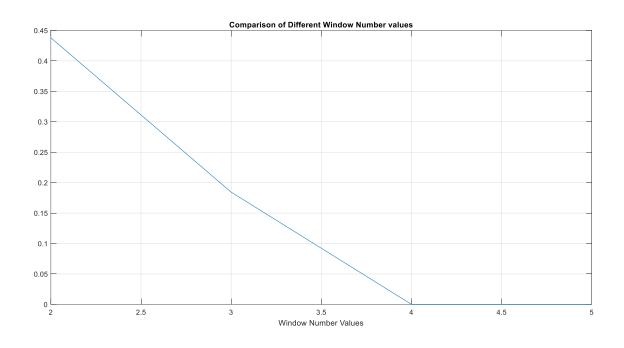
ه) ماتریس Y تولید شده در قسمت د که ابعاد آن 2×100 بود را در نظر بگیرید.

به ازای تعداد پنجره های مختلف K=2,3,4,5 مساله ی BSS را حل کنید و نمودار میانگین K=4 بر حسب K=4 را رسم کنید. در واقع قسمت د را با فرض K=4 حل کرده بودید.

* برای این که نتایج مستدل تری داشته باشید نویز را ۱۰۰ بار مختلف تولید کنید و هر بار Y را بسازید و سپس روش را به ازای K های مختلف پیاده کنید. در انتها میانگین E را بر حسب K رسم کنید.

مقدار خطای به ازای مقادیر مختلف پنجرهها به صورت زیر در آمده است:

(از 2 ینجره به ترتیب تا 5 ینجره)

نمودار مقایسه میزان خطای مدل با 100 تکرار به ازای هر مقدار پنجره

شکل 8

```
% Calculate Error For Different Window Numbers:
cntr=1;
NUm_Iters =100;
BSS_Opt_K = cell(NUm_Iters,length(2:K));
Error_Wind_k = zeros(1,length(2:K));

for k=2:K
    for i=1:NUm_Iters
        BSS_Opt_K{cntr,i} = BSS_SOlver(X,k,fs,S_Amp);
        Error_Wind_k(cntr) = Error_Wind_k(cntr) + BSS_Opt_K{cntr,i}. Error;
end
    Error_Wind_k(cntr) = Error_Wind_k(cntr)/NUm_Iters;
cntr=cntr+1;
end
```

Error_Wind_k =

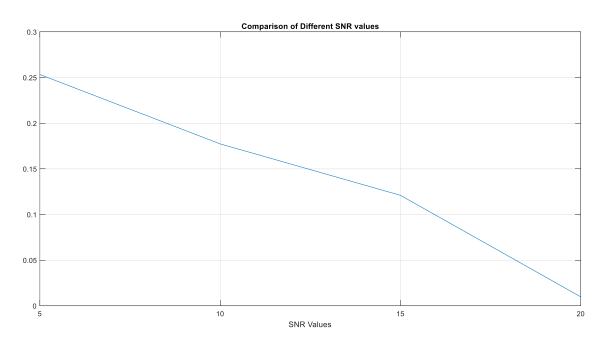
0.4380 0.1844 0.0000 0.0000

قسمت-6

در زیر نمودار خطا بر حسب میزان SNR آورده شده است:

```
% Solve for Different SNR values:
SNR_vec = [5,10,15,20];
NUm_Iters = 100;
BSS_Sols =cell(length(SNR_vec),NUm_Iters);
Window_Num = K;
Error_SNR = zeros(1,length(SNR_vec));

for i=1:length(SNR_vec)
    SNR = SNR_vec(i);
    for iter =1:NUm_Iters
        BSS_Opt_Noisy =BSS_Noisy(X,SNR,Window_Num,fs,S_Amp);
        BSS_Sols{i,iter} = BSS_Opt_Noisy;
        Error_SNR(i) = BSS_Opt_Noisy.Error+Error_SNR(i);
    end
    Error_SNR(i) = Error_SNR(i)/NUm_Iters;
```


منطقی است که نمودار خطا بر حسب SNR یک نمودار کاهشی باشد. با افزایش SNR منطقی است که نمودار خطا بر حسب قدرت نویزکاهش یافته و درنتیجه خطای کمتری در Reconstruction خواهیم داشت.

Error_SNR =

0.2534 0.1774 0.1210 0.0099

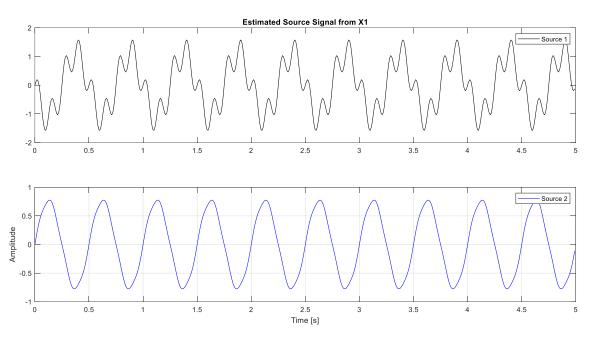
بخش دوم:

ماتریس مشاهدات X1 که در اختیار شما قرار گرفته است از ترکیب خطی دو منبع تواماً ناهمبسته بدون حضور هر گونه نویزی به وجود آمده است ($f_{
m s}=100~Hz$) .

قسمت-1:

الف) سیگنال منابع را با استفاده از مشاهدات X1 تخمین زده و رسم کنید.

با استفاده از توابع نوشته شدهی قبلی، سیگنال تخمین زده شده برابر است با:

شكل 10

واضح است که شماره ی منبع و اسکیل آن ممکن است دچار ابهام باشد و به دلیل نداشتن مرجع برای مقایسه، نمی توان آن را رفع کرد.

X1_Data = load("hw4-X1.mat");

```
fs_X1 = 100; %100Hz
ts_X1 = 1/fs_X1;

X1 = X1_Data.X1;
Window_Num = length(X1)/fs_X1;
T_rec_X1 = Window_Num;
t_x1 = 0:ts_X1:T_rec_X1-ts_X1;
S_Amp = randn(size(X1));
BSS_SOl_X1 = BSS_SOlver(X1,Window_Num,fs_X1,S_Amp);
S_hat_X1 = BSS_SOl_X1.B_Hat_Chosen*X1;
```

البته با توجه به اینکه می توان این مسئله را با داشتن 2 پنجره به صورت یکتا حل کرد داریم:

در واقع در اینجا برای انتخاب سایز پنجره و محل شروع آن، باید در نظر داشت که لزوما دو سیگنال سینوسی با 2 فرکانس متفاوت در تمام زمانها ناهمبسته نبوده و بسته به شروع و پایان پنجره می توانند همبستگی داشته باشند.

$$\int \sin(2\pi f_1 t) * \sin(2\pi f_2 (t - \tau)) d\tau \ from \ t1 \ to \ t2$$

این انتگرال را باید کمینه کنیم، برای این کار داریم:

$$\cos(2a) - \cos(2b) = \sin(a+b)\sin(a-b)$$

$$\frac{1}{2} \int \left(\cos\left(\frac{2\pi(f_1t + f_2t - f_2\tau)}{2}\right) - \cos\left(\frac{2\pi(f_1t - f_2t + f_2\tau)}{2}\right)\right) d\tau$$

$$\begin{split} \frac{1}{2f_{2}\pi} \left[\sin \left(\frac{2\pi (f_{1}t + f_{2}t - f_{2}\tau)}{2} \right) \\ + \sin \left(\frac{2\pi (f_{1}t - f_{2}t + f_{2}\tau)}{2} \right) \right]_{t_{1}}^{t_{2}} = \end{split}$$

از طرفی داریم:

$$\sin(A) + \sin(B) = 2\sin\left(\frac{A+B}{2}\right)\cos\left(\frac{A-B}{2}\right)$$

پس عبارت فوق معادل زیر خواهد شد:

$$\frac{2}{2f_2\pi} \left[\sin\left(\frac{2\pi f_1}{2}t\right) \cos\left(\frac{2\pi}{2}(f_2t - f_2\tau)\right) \right]_{t_1}^{t_2}$$

$$\frac{1}{f_2\pi} \left[\sin(\pi f_1 t) \cos(\pi f_2 (t - t_2)) - \sin(\pi f_1 t) \cos(\pi f_2 (t - t_1)) \right]$$

$$\cos a - \cos b$$
$$-2\sin\left(\frac{a+b}{2}\right)\sin\left(\frac{a-b}{2}\right)$$

תת משא

$$= -2 \frac{\sin(\pi f_1 t)}{f_2 \pi} \left[\sin\left(\pi f_2 \left(t - \frac{t_2 + t_1}{2}\right)\right) \sin\left(\left(\frac{-t_2 + t_1}{2}\right)\right) \right]$$

پس لزوما حاصل این انتگرال روی هر بازهی دلخواه برابر 0 نخواهد شد.

شرايط 0 شدن انتگرال فوق:

- اول اینکه آخرین عبارت سینوسی برابر 0 باشد که یعنی همان طول بازهی انتگرال برابر 0 باشد.
  - دوم اینکه:

$$\sin(\pi f_1 t) = 0 \to \pi f_1 t = k\pi \to t = \frac{k}{f_1} = kT_1;$$

• سوم اینکه:

$$\sin\left(\pi f_2\left(t - \frac{t_2 + t_1}{2}\right)\right) = 0 \to \pi f_2\left(t - \frac{t_2 + t_1}{2}\right) = m\pi \to t = \frac{m}{f_2} + \frac{(t_1 + t_2)}{2} = mT_2 + \frac{(t_1 + t_2)}{2};$$

از طرفی میدانیم که برای 0 شدن انتگرال روی جمع دو سیگنال با فرکانسهای مختلف، باید طول بازه را ک.م.م پریودهای دو سیگنال بگیریم. در واقع داریم:

 T_1 :پریود سیگنال اول

 T_2 :پریود سیگنال دوم

 $lcm(T_1, T_2)$:طول پنجره

با توجه به دستور فوق، می توان طول پنجره را پیدا کرد.

با اینکار، میزان پنجره برابر 0.5 ثانیه به دست خواهد آمد.

```
function BSS_Opt = BSS_Unique_Solver(X,fs,Window_Size)
RX = X*X';
[U_X , Lambda_X] = eig(RX);
% Whietning:
Whitener =(Lambda_X^(-1/2))*U_X.';
% Z=X;
Whitener =1;
Z = Whitener*X;
% RZ = Z*Z';
% [U_Z, Lambda_Z] = eig(RZ);
% Window_Size = length(Z);
RZ_k1 = Z(:, 1:floor(Window_Size) ) *Z(:, 1:floor(Window_Size) )';
RZ_k2 = Z( :, floor(Window_Size)+1:end )*Z(:,floor(Window_Size)+1:end )';
[Q,Lambda_Z_K] = eig(inv(RZ_k2)*RZ_k1);
B = Q.'*Whitener;
BSS_Opt.B = B;
BSS_Opt.Z = Z;
BSS_Opt.X = X;
BSS_Opt.fs = fs;
end
```

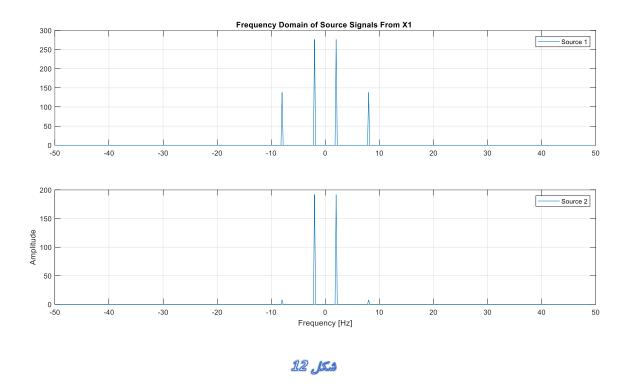
و برای حوزهی طیف آن داریم:

```
BSS_Opt_SOl_Unique = BSS_Unique_Solver(X2,fs_X2,length(X2)/2);
```

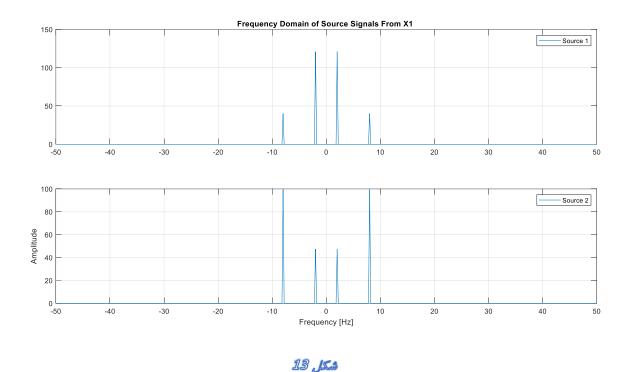
```
S_hat_X2_Unique = BSS_Opt_SOl_Unique.B*X2;
delta_f_X2 = 1/T_rec_X2;
freq_X2 = -fs_X2/2:delta_f_X2:fs_X2/2-delta_f_X2; % Frequency Axis
% Source 1 FFT:
S_hat_X2_F_1 = fftshift(fft(S_hat_X2_Unique(1,:)));
% Source 2 FFT:
S_hat_X2_F_2 = fftshift(fft(S_hat_X2_Unique(2,:)));
figure()
subplot(2,1,1)
plot(freq_X2,abs(S_hat_X2_F_1))
grid on
title("Frequency Domain of Source Signals From X2 ")
legend("Source 1")
subplot(2,1,2)
plot(freq_X2,abs(S_hat_X2_F_2))
grid on
legend("Source 2")
xlabel("Frequency [Hz]")
ylabel("Amplitude")
```

قسمت-2:

ب) تبدیل فوریه ی سیگنال منابع تخمین زده شده را رسم کنید. مشاهده ی خود را گزارش کنید. آیا می توانستیم با اعمال یک فیلترینگ ساده روی مشاهدات، منابع را تخمین بزنیم؟

با داشتن 5 پنجرهی زمانی سیگنال منابع در حوزهی فرکانس به صورت بالا در میآیند. با این فرمت نمی توان دو منبع را از یکدیگر تفکیک کرد چرا که فرکانس مشترک دارند. با در نظر گرفتن سفید کردن و طول پنجرهی مناسب، خروجی به فرمت زیر درخواهد آمد:

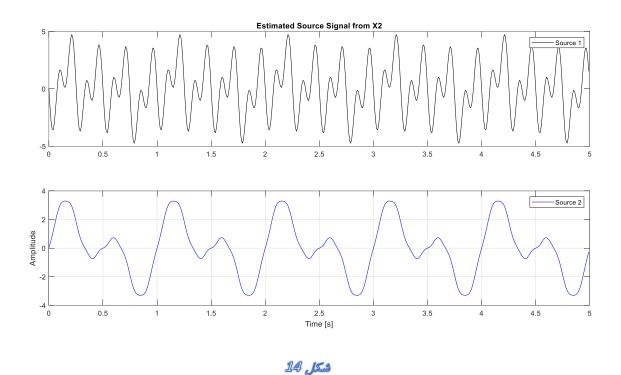
در شکل فوق، دو منبع به صورت نسبی قابل تفکیک در حوزه ی فرکانس هستند. چرا که قدرت سیگنال با فرکانس دوم در هر دو طیف، از نصف قدرت دیگری نیز کمتر بوده و می توان هر منبع را یک تک تون سینوسی فرض کرد.

با این فرض می توان این منابع را با یک فیلتر بالاگذر یا پایین گذر تیز، جداسازی کرد.

قسمت-3:

ماتریس مشاهدات X2 که در اختیار شما قرار گرفته است نیز از ترکیب خطی دو منبع تواماً ناهمبسته بدون حضور هر گونه نویزی به وجود آمده است ($f_s=100~Hz$).

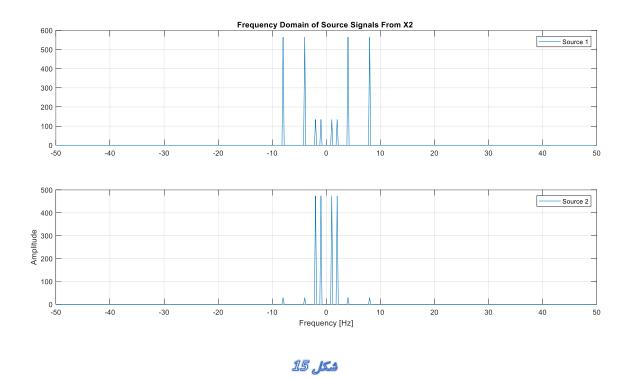
ج) سیگنال منابع را با استفاده از مشاهدات X2 تخمین زده و رسم کنید.

قسمت-4:

د) تبدیل فوریه ی سیگنال منابع تخمین زده شده را رسم کنید. مشاهده ی خود را گزارش کنید. آیا می توانستیم با اعمال یک فیلترینگ ساده روی مشاهدات، منابع را تخمین بزنیم؟ چرا؟

برای سیگنال داده شدهی X2 نیز همین اتفاق می افتد:

مشاهده می شود که دو سیگنا سینوسی هر کدام با 2 فرکانس متفاوت، در این طیف حضور دارند که تقریبا در این بازه ی گرفته شده، از یکدیگر ناهم بستهاند! پس می توان با استفاده از فیلتر فرکانسی تیز، از یکدیگر تفکیک کرد.

پایان